

Sygn. akt II Ko 42/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 05 września 2019 r.

Sąd Okręgowy w Elblągu – II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: Sędzia SO Marek Omelan

Protokolant: st. sekr. sąd. Katarzyna Kryszewska

przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Elblągu Jerzego Adamowskiego

po rozpoznaniu na rozprawie w dniach 27.06 2019 r. i 05.09.2019 r.

sprawy z wniosku A. S.

o odszkodowanie i zadośćuczynienie za krzywdę poniesioną w związku z pełnieniem służby wojskowej w okresie od dnia 05 listopada 1982 roku do dnia 15 października 1984 roku,

orzeka:

I. na podstawie art. 8a ust. 1 Ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U. nr 34 poz. 149 z 1991 r. z późn. zm.) a contrario **oddala wniosek;**

II. na podstawie art. 13 Ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U. nr 34 poz. 149 z 1991 r. z późn. zm.) **kosztami postępowania obciąża Skarb Państwa.**

Sygn. akt II Ko 42/19

UZASADNIENIE

Wnioskiem z dnia 21 marca 2019 r., który wpłynął do Sądu Okręgowego w Elblągu w dniu 29 marca 2019 r. pełnomocnik A. S. wystąpił o zasądzenie na rzecz ww., w oparciu o przepisy Ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, Dz.U. z 2018 r. poz. 2099 t.j. (dalej Ustawa), zadośćuczynienia w kwocie 120 000 złotych za krzywdę jakiej miał doznać wnioskodawca w okresie pełnienia służby wojskowej od dnia 05 listopada 1982r. do dnia 15 października 1984 r., Nadto pełnomocnik wystąpił o zasądzenie na rzecz wnioskodawcy kosztów postępowania oraz o przeprowadzenie wskazanych w treści pisma dowodów.

Uzasadniając wniosek pełnomocnik podniósł, iż A. S. został powołany do odbycia zasadniczej służby wojskowej w Jednostce Wojskowej (...) w W. z powodu swojego zaangażowania w działalność opozycyjną prowadzoną w ramach (...), a zatem za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego. Jednocześnie wykazywał on, iż w trakcie odbywania służby wojskowej wnioskodawca doznał szeregu negatywnych przeżyć, które wywołały u niego poczucie krzywdy. Z treści wniosku wynikało, iż wobec A. S. w okresie od listopada 1982 r. do października 1984 r., pod pozorem dyscypliny wojskowej, dopuszczono się zachowań noszących znamiona znęcania psychicznego i fizycznego polegającego m.in. na ciężkich ćwiczeniach i pracy fizycznej, często w niesprzyjających ku temu warunkach atmosferycznych, terrorze psychicznym, silnej indoktrynacji politycznej czy prowadzenia z polecenia służb specjalnych inwigilacji.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Zarządzeniem Szefa S. Generalnego Wojska Polskiego nr (...) M.. z dnia 26 października 1982 roku polecono dowódcom poszczególnych okręgów wojskowych powołanie określonej grupy poborowych do odbycia zasadniczej służby wojskowej oraz wezwanie żołnierzy rezerwy na ćwiczenia wojskowe. Z założeń organizacyjnych poczynionych przed wydaniem ww. zarządzenia wynikało, iż przyczyną jego wydania była potrzeba odizolowania osób występujących przeciwko ówczesnej władzy i angażujących się w działalność niepodległościową. Celem realizacji ww. założeń władze wojskowe zwróciły się do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, aby organ ten za pośrednictwem podległych sobie służb w postaci Milicji Obywatelskiej oraz Służby Bezpieczeństwa wytypował osoby, pracujące głównie w dużych zakładach produkcyjnych, które podejrzewane były o inspirowanie oraz organizowanie strajków i manifestacji, jak również aktywnie występujących przeciwko tworzeniu nowych związków zawodowych.

Zarządzeniem nr 010/ (...). z dnia 28 października 1982 r. Szefa S. Okręgu Wojskowego polecono dowódcy 1 Brygady Artylerii Armat w W., tj. Jednostki W. nr (...), sformować jedną kompanię w składzie dowódcy, zastępcy do spraw politycznych, szefa kompanii, oraz podoficerów i 140 poborowych z terenu P.Okręgu Wojskowego.

Wnioskodawca A. S. w latach 1979-1981 uczęszczał do szkoły zawodowej w E. i po zakończeniu nauki, w grudniu 1981 roku, podjął pracę w Zakładach (...) w E..

W dniu 02.06.1982 r. A. S. stawił się przed Rejonową Komisją Poborowych nr (...), gdzie został uznany za zdolnego do pełnienia służby wojskowej i otrzymał kategorię zdrowia A-2.

W październiku 1982 r. ww. otrzymał wezwanie do odbycia zasadniczej służby wojskowej. Wnioskodawca w dniu 05 listopada 1982 r. stawił się we wskazanej mu jednostce wojskowej nr (...) w W., gdzie przeszedł okres unitarny. Po złożeniu przysięgi wojskowej A. S. z resztą kompanii został przeniesiony do (...) koło N., następnie do N.. Po rozdzieleniu żołnierzy wchodzących w skład oddziału trafił do podkrakowskich B., skąd przeniesiono go do G., gdzie przebywał do chwili zwolnienia ze służby.

W dniu 15 października 1984 r. wnioskodawca został zwolniony z zasadniczej służby wojskowej. Po powrocie do miejsca zamieszkania, ponownie podjął zatrudnienie w Zakładach (...) w E..

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o dowody w postaci:

- zaświadczenia k. 16,

- kserokopii zarządzenia Szefa S. Generalnego z dnia 26 października 1982 roku nr (...) M.. (k. 21 – 24),
- kserokopii założeń organizacyjnych dotyczących dodatkowego sformułowania pododdziałów szkoleniowych, przekazanych szefom sztabów okręgów wojskowych w dniu 21.10.1982 r. (k. 18 – 19v.),
- kserokopii pisma Zastępcy Komendanta Wojewódzkiego /Stołecznego/ MO ds. służby bezpieczeństwa (k. 20 – 20v.),
- kserokopii zarządzenia nr 010/ (...). Szefa S. Okręgu Wojskowego z dnia 28 października 1982 roku k. 27-31,
- kserokopii zarządzenia Nr (...) Szefa S. P.Okręgu Wojskowego z dnia 25.10.1982 r. (k. 32 – 33v.),
- kserokopii protokołów przesłuchań świadków przeprowadzone przez Instytut Pamięci Narodowej Oddziałową Komisję Ścigania Zbrodni Przeciwko Narodowi Polskiemu w G. w sprawie (...) (k. 36 – 38 i k. 39 – 40v.)
- dokumentu nadesłanego z Wojskowej Komendy Uzupelnień w E. z dnia 25.04.2019r. ((...).511.51.2019) (k. 74 - 75),

- uwierzytelnionej kopii karty ewidencyjnej A. S. (k. 76 – 77v.),
- zeznań złożonych przez wnioskodawcę w trakcie rozprawy w dniu 24 czerwca 2019 r. (k. 153 – 156),
- zeznań świadka D. W. (1) złożonych w trakcie rozprawy w dniu 05 września 2019 r. (k. 165 – 167),
- kserokopii dokumentów stanowiących załącznik numer 1 niniejszej sprawy,
- publikacja „Inteligentna forma internowania” pod redakcją G. M. IPN W. 2016.

Sąd zważył co następuje:

Zgodnie z art. 8a Ustawy osobie, która w okresie od dnia 1 listopada 1982 r. do dnia 28 lutego 1983 r. pełniła czynną służbę wojskową, do której odbycia została powołana za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, przysługuje od Skarbu Państwa odszkodowanie za poniesioną szkodę i zadośćuczynienie za doznaną krzywdę.

Stosownie zatem do treści ww. przepisu aby możliwe było przyznanie odszkodowania bądź zadośćuczynienia konieczne jest zaistnienie związku przyczynowo-skutkowego pomiędzy dwoma opisanymi tam przesłankami. Innymi słowy, wnioskodawca ubiegający się o przedmiotowe odszkodowanie lub zadośćuczynienie musi wykazać, iż został powołany i odbywał służbę wojskową w okresie mieszczącym się w przedziale od dnia 1 listopada 1982 roku do dnia 28 lutego 1983 roku, a okoliczność ta była następstwem podejmowania przez niego działań, które zakwalifikować można jako działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego.

Podkreślenia przy tym wymaga, iż ciężar udowodnienia istnienia wskazanego związku, w myśl art. 6 k.c. spoczywa na osobie wnioskodawcy. Należy bowiem zauważyć, iż roszczenia dochodzone na podstawie Ustawy mają charakter cywilnoprawny, o czym przesądził Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 23 października 1993 r. I KZP 21/93.

W ocenie Sądu, po przeanalizowaniu zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, nie można uznać aby wnioskodawca sprostął obowiązkowi i wykazał istnienie ww. związku przyczynowo-skutkowego.

Jak ustalono, A. S. zasadniczą służbę wojskową odbywał w okresie od dnia 05 listopada 1982 roku do dnia 15 października 1984 roku. Nie ma zatem wątpliwości, iż jej czas przypadł w okresie wskazanym w Ustawie, a tym samym spełniona została pierwsza z przesłanek przewidziana w art. 8a Ustawy.

Zdaniem Sądu nie ma podstaw ku temu, by przyjąć, że ziściła się druga ze wskazanych powyżej przesłanek. Żadne bowiem z przeprowadzonych i ujawnionych w toku rozprawy dowodów nie wskazują aby powołanie A. S. do odbycia zasadniczej służby wojskowej nastąpiło w związku z jego zaangażowaniem w działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego.

Przede wszystkim należy zauważyć, iż jak wynika z wykazu z dnia 29 października 1982 roku zamieszczonego przez Instytut Pamięci Narodowej na portalu internetowym 13grudnia81.pl, A. S. nie znalazł się w gronie osób wytypowanych przez pion Departamentu III MSW do odbycia zasadniczej służby wojskowej lub ćwiczeń w roku 1982.

(dowód: kserokopie wykazu k. 124-129 akt oraz k. 10-30 załącznika nr 1)

Wprawdzie został on skierowany do służby wojskowej w tym samym okresie co osoby, których nazwiska umieszczono w powyższym wykazie, jednak w ocenie Sądu z faktu tego nie można wywodzić aby podstawy powołania go do odbycia służby wojskowej były tożsame z powodami, które legły u podstaw wcielenia do wojska ww. osób. Okoliczność braku figurowania nazwiska wnioskodawcy na ww. wykazie świadczy o tym, iż wśród powołanych do odbycia służby wojskowej w omawianym okresie znajdowały się różne kategorie osób, nie tylko osoby, które skierowano do jednostek wojskowych celem swobodnego internowania z przyczyn politycznych. O różnorodności kategorii osób, które w listopadzie 1982 r. trafiły do Jednostki Wojskowej (...) w W. świadczą nadto ustalenia poczynione przez Instytut Pamięci Narodowej Oddziałową Komisję Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w B. – Delegaturę w O. w

postępowaniu w sprawie o sygn. akt S(...). Z treści postanowienia ww. organu o umorzeniu śledztwa z dnia 06 grudnia 2016 r., w którego uzasadnieniu przytoczono zeznania byłych żołnierzy tej jednostki wcielonych do niej w tym samym okresie co A. S., wynika bowiem, iż do jednostki trafiały również osoby, które nie miały związków z (...) i nie prowadziły żadnej działalności opozycyjnej, a wśród osób powołanych znajdowali się również zwykli poborowi, a także pospolici przestępcy czy narkomanii. Okoliczność tę potwierdzają zeznania świadka R. S. i D. W. i samego wnioskodawcy.

(dowód: odpis postanowienia k. 95-114, zeznania świadka R. S. k. 73-76 załącznika I, zeznania świadka D. W. k. 166, zeznania A. S. k. 156.)

Z powyższego zatem jednoznacznie wynika, iż o skierowaniu poborowego do ww. jednostki nie decydowały jedynie względy polityczne. Do odbycia zasadniczej służby wojskowej powołano również osoby, które nie występowały przeciwko ówczesnej władzy. O tym, iż żołnierzami odbywającymi w okresie listopad 1982 r. – luty 1983 r. służbę w ww. jednostce wojskowej nie były wyłącznie osoby prowadzące działalność opozycyjną mogą świadczyć nadto informacje widniejące w Książce ewidencyjnej żołnierzy wcielenia z listopada 1982 roku (...) Brygady Artylerii Armat w skład której wchodziła jednostka z W.. Analizując jej treść, widać bowiem, iż przy części nazwisk poborowych w rubryce „przynależność do partii lub organizacji społecznej” umieszczone zostały dopiski wskazujące na działalność opozycyjną ich właścicieli jak np. (...), czy (...). Co warto podkreślić przy nazwisku A. S. brak jest tego typu dopisku. W związku z powyższym za uzasadniony należy przyjąć wniosek, iż władze wojskowe dysponowały wiedzą dotyczącą działalności politycznej poszczególnych osób wcielanych do armii i rozróżniały osoby zaangażowane w „walkę” z panującym systemem społeczno-politycznym, od zwykłych, nie przejawiających aktywności w tej materii poborowych, którzy zostali powołani do wojska celem odbycia zasadniczej służby wojskowej na ogólnych zasadach.

Powyższe okoliczności potwierdzają tezę, iż A. S. nie został powołany do odbycia służby wojskowej z powodu prowadzonej przez siebie działalności na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego.

Na trafność powyższego stanowiska wskazuje również fakt, iż w toku postępowania dowodowego nie wykazano jednoznacznie aby wnioskodawca rzeczywiście prowadził działalność, która mogłaby stanowić uzasadnioną podstawę jego powołania do zasadniczej służby wojskowej celem internowania.

Jak wynika z uzasadnienia wniosku oraz zeznań A. S. jednym z kluczowych argumentów przemawiających za przyjęciem, że prowadził on działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego była jego działalność w strukturach (...).

Odnosząc się do tej kwestii należy zauważyć, że sam fakt członkostwa w wyżej wymienionym związku nie może automatycznie stanowić podstawy do przyjęcia, że wnioskodawca prowadził działalność o której mowa w art. 8 a ust. 1 Ustawy. Sama aktywność związkowa nie może być uznana za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego. Jak wskazuje się w orzecznictwie za działalność tego rodzaju uznaje się świadome podejmowanie czynności, które zmierzały do odzyskania przez Polskę suwerenności, niezawisłości, samostanowienia i w tym celu przedsiębrane.

(vide: wyrok SA we Wrocławiu z 14.11.2012 II AKa 330/12,

wyrok SA w Gdańsku z 06.12.2012 II AKa 413/12,

postanowienie SN Izba Karna z 06.02.2019 IV KK 773/18)

Niezależnie od powyższego, Sąd Okręgowy ustalił, że żaden dowód, zaprezentowany przez wnioskodawcę lub uzyskany z urzędu, oprócz jego zeznań, nie potwierdził w sposób jednoznaczny przynależności A. S. do (...). Przede wszystkim podkreślenia wymaga, iż jak wynika z pisma z dnia 29 maja 2019 r. nadesłanego przez Zarząd Regionu (...) (k. 138), brak jest dokumentacji poświadczającej członkostwo A. S. w strukturach tego związku. (...) o działalności opozycyjnej ww. w ramach (...) nie potwierdziło również Stowarzyszenie Osób (...) w latach 1980 – 1990 Regionu (...), które w piśmie z dnia 10 lipca 2019 roku (k. 162) poinformowało, iż nie posiada żadnych dokumentów dotyczących osoby A. S..

Jednocześnie należy zauważyć, że Sąd zdaje sobie sprawę z tego, iż dokumentacja jaką dysponują obecnie ww. podmioty może być niepełna i nie obejmować całości materiałów dotyczących danych członków (...) oraz ich działalności w strukturach tego związku, ponieważ w okresie stanu wojennego jej część została przejęta przez władze państwowe.

Jak wskazano wyżej, ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne (art. 6 KC). Temu obowiązkowi jednak wnioskodawca nie sprostał.

Niezależnie od powyższego, gdyby nawet przyjąć, że zgodnie ze swoimi zeznaniami, A. S. stał się członkiem związku zawodowego Solidarność już w wieku 17 lat, gdy odbywał praktykę w zakładzie stolarskim w czasie nauki w szkole zawodowej, to fakt ten w świetle wyżej przedstawionych okoliczności nie ma i nie może mieć wpływu na przyjęcie, że jego powołanie do służby wojskowej miało związek z jego działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego.

Zauważyć bowiem należy, że wnioskodawca, wg swoich twierdzeń, był szeregowym członkiem i nie pełnił w związku żadnych funkcji ani też nie prowadził żadnej działalności. Po zdelegalizowaniu (...) i po wprowadzeniu stanu wojennego, gdy rozpoczął pracę w Zakładach (...) w E., nie kontynuował działalności związkowej i nie prowadził żadnych działań w jego „podziemnych” strukturach. Co więcej, po odbyciu służby wojskowej bez przeszkód powrócił do dotychczasowego miejsca pracy.

(dowód: zeznania A. S. k. 154-156)

Za stanowiskiem wnioskodawcy, poza złożonymi przez niego zeznaniami i oświadczeniami przemawiać może w zasadzie jedynie przedstawiony przez niego dowód w postaci dokumentu tj. Decyzji Szefa Urzędu (...) z dnia 27 kwietnia 2017 r. (k. 89), w której potwierdzono jego status osoby represjonowanej z powodów politycznych. Nie podważając w żaden sposób ww. decyzji, zauważyć jednak trzeba, iż sam fakt potwierdzenia statusu osoby represjonowanej nie może jeszcze przesądzać, iż jedną z form tej represji było powołanie do odbycia zasadniczej służby wojskowej szczególnie, że w treści samej decyzji nie wskazano jakiego rodzaju represji doświadczył wnioskodawca. Wprawdzie w podstawie prawnej jej wydania powołano się m.in. na art. 3 ustawy z dnia 20 marca 2015 r. o działaczach opozycji antykomunistycznej oraz osobach represjonowanych z powodów politycznych, jednak z uwagi na fakt, iż w treści tego przepisu opisano kilka sytuacji, w których można daną osobę uznać za represjonowaną, a w decyzji nie wskazano konkretnie na żadną z nich, trudno stwierdzić, co legło u podstaw wydania decyzji o tej treści. Pomijając jednak nawet kwestię mało szczegółowej i lakonicznej, albowiem nie zawierającej uzasadnienia, decyzji Szefa (...), zauważyć należy, iż decyzja ta nie jest wiążąca dla Sądu, który zobowiązany jest samodzielnie ustalić, czy wnioskodawca podejmował działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, a jeśli tak to czy stanowiła ona podstawę jego represjonowania i czy w związku z tym należne jest przyznanie odszkodowania lub zadośćuczynienia.

Pismem z dnia 16.04.2019r. Sąd Okręgowy w Elblągu zwrócił się do wspomnianego wyżej (...) o nadesłanie dokumentów, w oparciu o które wydano decyzję z dnia 27.04.2017 r. nr (...) - (...) - (...) (...) potwierdzającej status A. S. jako osoby represjonowanej z powodów politycznych (k. 65).

W odpowiedzi nadesłano dokumenty, z których wynika, że podstawą tejże decyzji był sam wniosek zainteresowanego, który wskazał, że uczestniczył w manifestacji w dniu 31.08.1982r. w E. po której był dwukrotnie zatrzymywany i w czasie zatrzymań kierowano pod jego adresem groźby w wyniku których został zmuszony do podpisania oświadczenia o zaniechaniu prowadzenia działalności opozycyjnej oraz, że od listopada 1982r. został powołany do odbycia służby wojskowej – co jego zdaniem miało bezpośredni związek z zatrzymaniem po wspomnianej demonstracji.

Do wspomnianego wniosku A. S. dołączył:

1. decyzję Prezesa IPN z dnia 04.04.2017r. z której wynika, że nie był pracownikiem, funkcjonariuszem lub żołnierzem organów bezpieczeństwa oraz, że w archiwum IPN nie zachowały się dokumenty wytworzone przez niego lub z jego udziałem w charakterze tajnego informatora,

2. postanowienie IPN Delegatura w O. z dnia 06.12.2016r. o umorzeniu na podstawie art. 17 par. 1 pkt 1, 6 i 7 kpk śledztwa w sprawie komunistycznej zbrodni popełnionej przez funkcjonariuszy państwa komunistycznego działających w strukturach państwa totalitarnego W. C., F. S., J. S. i innych nieustalonych osób,

3. postanowienie IPN w G. z dnia 03 marca 2017r. o umorzeniu na podstawie art. 17 par. 1 pkt 1 kpk śledztwa w sprawie zbrodni komunistycznej popełnionej przez funkcjonariuszy państwa komunistycznego w dniu 31.08.1982r. w E. polegającej na stosowaniu wobec A. S. jako uczestnika manifestacji solidarnościowej represji w postaci gróźb karalnych oraz we wrześniu 1982r. w E. polegającej na stosowaniu wobec A. S. jako uczestnika manifestacji solidarnościowej represji w postaci zmuszenia go przy użyciu groźby bezprawnej do podpisania oświadczenia o określonej treści.

(dowód: kserokopia dokumentów k. 89-120)

Analiza treści powyższych dokumentów pozwala na stwierdzenie, że pierwszy z nich nie ma istotnego znaczenia dla sprawy. Drugi z nich potwierdza jedynie udowodniony fakt, że A. S. w dniu 05.11.1982r. został powołany do odbycia zasadniczej służby wojskowej w W.. W uzasadnieniu postanowienia odwołano się m.in. do zeznań wnioskodawcy na temat jego członkostwa w (...) i zatrzymania przez milicję podczas manifestacji. Treść trzeciego z przywołanych dokumentów natomiast wskazuje, że nie zdołano zgromadzić danych dostatecznie uzasadniających podejrzenie popełnienia zbrodni komunistycznych na szkodę wnioskodawcy.

Żaden z omawianych dowodów nie daje, w przekonaniu Sądu, podstaw do przyjęcia, że wnioskodawca prowadził działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego i w związku z tym został powołany do służby wojskowej.

W świetle przytoczonych wyżej okoliczności należy stwierdzić, że omawiana decyzja Szefa Urzędu (...) z dnia 27.04.2017r. potwierdzająca status wnioskodawcy jako osoby represjonowanej z powodów politycznych nie pozwala na przyjęcie, że przesłanki warunkujące możliwość przyznania zadośćuczynienia zgodnie z art. 8 a Ustawy zostały spełnione. De facto bowiem została ona wydana w oparciu o wniosek A. S., w którym akcentując swoją przynależność do (...) wskazał, że w dniu 31.08.1982r. uczestniczył w manifestacji solidarnościowej w E. po której został dwukrotnie zatrzymany i wówczas stosowano wobec niego groźby karalne, a następnie w ramach represji powołano go do odbycia służby wojskowej.

(dowód: wniosek k. 91-92)

Odnośnie przynależności wnioskodawcy do związku zawodowego i jej znaczenia dla rozstrzygnięcia Sąd wypowiedział się już wyżej.

Koniecznym staje się więc odniesienie do kwestii udziału A. S. w manifestacji jaka w dniu 31.08.1982r. odbyła się z jego udziałem w E..

Jak już wskazano wcześniej z powodu braku danych dostatecznie uzasadniających podejrzenie przestępstwa IPN w G. umorzył postępowanie w sprawie zbrodni komunistycznych jakie miały być popełnione na osobie A. S. w czasie dwukrotnych zatrzymań po wspomnianej manifestacji.

Z uzasadnienia orzeczenia wynika, że w Oddziałowym Archiwum IPN w G. w wyniku przeprowadzonej kwerendy nie odnaleziono jakichkolwiek dokumentów dotyczących przedmiotowych wydarzeń z udziałem wnioskodawcy a dokumentacja wytworzona w K. Miejskiej MO w E., która miała związek z manifestacjami w 1982 roku została wybrakowana.

Również w toku niniejszego postępowania A. S. nie zaprezentował jakiegokolwiek dowodu, który potwierdziłby jego udział w manifestacji w dniu 31.08.1982r. w E. oraz zatrzymania przez milicję.

Podkreślić należy, że brak możliwości potwierdzenia okoliczności wskazanych przez wnioskodawcę nie może przemawiać na jego korzyść w myśl reguły wyrażonej w art. 5 par. 2 kpk, ponieważ A. S. nie ma w niniejszej sprawie statusu oskarżonego, a wywodzone przez niego roszczenie ma charakter cywilnoprawny.

(vide wyrok SN z 17.02.1995 sygn. akt Wz 14/95 OSNKW 1995 Nr 7-8 poz. 51)

Nawet jednak gdyby przyjąć, że twierdzenia wnioskodawcy w tym zakresie zostały udowodnione, to w ocenie Sądu i tak nie dawałyby one podstaw do zasądzenia dochodzonego przez niego roszczenia. Zdaniem Sądu charakteru opisanej przez A. S. działalności jaką miał on prowadzić przeciwko władzy i panującemu w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej ustrojowi nie sposób uznać za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego. W tym miejscu warto przytoczyć stwierdzenie Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie zawarte w uzasadnieniu wyroku z dnia 05 lipca 2018 r., sygn. akt II AKa 47/18, wedle których czynnikiem decydującym przy ocenie działań konkretnej osoby w kontekście „działalności na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego” są kryteria merytoryczne a nie personalne, a więc nie są istotne jej przekonania czy poglądy polityczne, ale konkretne przedsięwzięte działania niepodległościowe. Zdaniem ww. Sądu Apelacyjnego, którego stanowisko w tym zakresie Sąd Okręgowy w pełni podziela, sformułowanie „czyn związany z działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego” wymaga także analizy podmiotowej (motywów, pobudek czynu), albowiem niejednokrotnie dopiero po jej przeprowadzeniu możliwe będzie podjęcie trafnej decyzji w przedmiocie wniosku o stwierdzenie nieważności orzeczenia lub odszkodowanie.

Oceniając działalność wnioskodawcy przez pryzmat powyższych przesłanek nie sposób uznać aby jego aktywność mieściła się w pojęciu „działalności na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego”. Zdaniem Sądu, sam fakt przynależności wnioskodawcy do struktur legalnie przecież działającego (...) czy udział w zorganizowanej przez ten związek manifestacji nie może być utożsamiany z działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego.

Po pierwsze nie sposób uznać aby zapisanie się do związku zawodowego, ani nawet jednorazowe wzięcie udziału w manifestacji ulicznej, było prowadzeniem działalności. Poprzez prowadzenie działalności rozumie się bowiem podejmowanie i kontynuowanie pewnych czynności w określonym celu. W ocenie Sądu opisane powyżej postępowanie wnioskodawcy nie odpowiada tym warunkom. Nadto należy zauważyć, iż przejawy aktywności wnioskodawcy podejmowane przeciw ówczesnej władzy, którymi było wstąpienie do niepopieranego przez nią związku zawodowego i „wyjście na ulicę” celem zamianifestowania swojego sprzeciwu wobec aktualnej sytuacji, trudno zinterpretować jako działania o charakterze niepodległościowym. Być może w subiektywnym odczuciu wnioskodawcy miały one taki charakter, jednak oceniając je obiektywnie należałoby je raczej zakwalifikować jako próbę jawnego i otwartego wyrażenia przez ww. swoich poglądów i zaprezentowania obywatelskiej postawy.

A. S. nie był działaczem opozycji, nie brał udziału w działalności konspiracyjnej (...) po jego zdelegalizowaniu, nie organizował manifestacji i strajków, nie brał udziału w druku i kolportażu ulotek, czasopism i nie przejawiał żadnej innej aktywności zmierzającej do odzyskania przez Państwo Polskie suwerenności, niezawisłości czy prawa do samostanowienia.

Tym samym brak jest podstaw do uznania, że podejmował on działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego.

(vide postanowienie SN z 16.02.2019r. w sprawie IV KK 773/18)

Uwzględniając powyższe Sąd orzekł jak w punkcie I wyroku oddalając wniosek.

Jednocześnie, przyjmując jako podstawę art. 13 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, Sąd kosztami postępowania obciążył Skarb Państwa.